

Danyýel kitaby — Ýigriminji San

Danyýel we Ylham: Patyşalyklaryň göterilişiniň we synmagynyň pygamberlik nagyşynyň açylyşy

Jeff Pippenger

2023-12-15

Uýam Waýt köplenç düşünilmegi zerur bolan pygamberlik sapaklarynyň patyşalyklaryň yükselişi we ýykylşy arkaly beýan edilýändigini görkezýär.

“Danyýel we Ylham kitaplarynda aýdyň görkezilişi ýaly, milletleriň beýgelip, soň hem ýykylmagyndan biz diňe daşky hem dünýäwi şöhratyň nähili bihudalygyny öwrenmelidiris. Bütün güýji we ajaýyplygy bilen Wawilon — biziň dünýämiziň şondan bäri meňzeşini hiç haçan görmedik güýji we ajaýyplygy bilen, şol döwrüň adamlaryna şeýle durnukly we dowamly görünýän güýji we ajaýyplygy bilen — nähili bütünleý ýok bolup gidipdir! «Otuň güli» ýaly, ol heläk boldy. Ýakup 1:10. Med-Persiýa patyşalygy hem, Gresiýanyň we Rimiň patyşalyklary hem şonuň ýaly heläk boldular. Hudaýy öz binýady etmedik ähli zat hem şeýle heläk bolýar. Diňe Onuň maksady bilen baglanyşykly bolan we Onuň häsiýetini beýan edýän zat dowam edip biler. Onuň ýörelgeleri biziň dünýämiziň tanaýan ýeke-täk berk we üýtgemez zatlarydyr.” Pygamberler we Patyşalar, 548.

Danyýl we Ylham kitaplarynda şekillendirilen patyşalyklaryň “ýokary galşy we ýykylşy” pygamberligi öwrenmäge dogry çemeleşmäniň esasy üns merkezidir. Wawilonyň ýykylşy Gelip çykyş kitabyňyň on birinji babynda Nimrodyň Babeliniň ýykylşy bilen nusgalandyr. Soňra Danyýlyň başinji babynda Wawilon ýene-de ýykylýar. Papalygyň milady 538-nji ýylda häkimiýete ýokarlanmagynyň we soňra 1798-nji ýylda ýykylmagynyň taryhy hem Wawilonyň ahyrky ýykylşyny nusgalandyrýar, çünki papalyk güýji pygamberlik taýdan ruhy Wawilondyr. Papalyk 1798-nji ýylda ýykyldy, we Ylham kitabyňyň on sekizinji baby onuň ahyrky ýykylşyny beýan edýär. Danyýlyň on birinji babynda, kyrk başinji aýatda, şol ýerde demirgazygyň patyşasy hökmünde görkezilen papalyk öz soňuna ýetýär we oňa kömek edýän bolmaýar. Bu synag möhleti ýapylanda bolup geçýär, çünki on birinji babyň kyrk başinji aýaty bilen on ikinji babyň birinji aýaty şol bir taryhy görkezýär.

Ol öz köşgüniň çadyrlaryny deňizleriň arasynda, şanly mukaddes dagda diker; emma ol öz soňuna geler, oňa hiç kim kömek etmez. Şol wagtda seniň halkyňyň ogullary üçin durýan beýik serdar Mikaýyl ornundan turar; we millet bar bäri, şol wagta çenli hiç haçan bolmadyk ýaly agyr muşakgat zamany bolar; we şol wagtda seniň halkyňdan kitapda ýazylanlaryň her biri halas ediler. Daniýel 11:45; 12:1.

Ikinji perişdäniň habary, Wawilonyň iki gezek ýykylandygy hakykatynyň esasynda gurnalypdyr. Nimrot we Belşasar bilen şekillendirilen göni manydaky Wawilon iki gezek ýykyldy, ruhy Wawilon bolsa 1798-nji ýylda ýykyldy we ynsan üçin synag möhleti tamamlananda ýene-de ýykylar.

Onuň yzyndan başga bir perişde geldi-de şeýle diýdi: «Beýik şäher bolan Babil ýykyldy, ýykyldy; çünki ol bütün milletlere öz zynasynyň gazabynyň şerabyny içirdi». Ylham 14:8.

Ikinji perişdäki Wawilonyň ýykylşynyň gaýtalanmagy, Mukaddes Ýazgylaryň içindäki sözleriň we söz düzümleriniň iki esse gaýtalanmagyny ikinji perişdäniň habary bilen Gijäniň Ýarysyndaky Gykylygyň birleşdirilen habarlarynyň nyşany hökmünde kesgitlemek üçin pygamberlik taýdan esas berýär. Şeýle hem ol, White uýa tarapyndan görkezilen, pygamberligi öwrenmegiň Daniel we Ylham kitaplarynda görkezilen patyşalyklaryň galyp-ösüşi we ýykylşy esasynda bolmalydygy baradaky ýörelgäni tassyklaýar. Ol şeýle düşüňjäni görkezýär: Wawilonyň ýykylşyna düşünmek üçin pygamberligi öwreniji Wawilonyň ähli ýykylşlaryny “setir üstüne setir” bir ýere jemlemeli, şeýlelik bilen Wawilonyň soňky ýykylşy baradaky dogry pygamberlik habaryny berkitmelidir.

Ikinji perişdäniň habaryndaky Babylyň iki gezek ýykylmagy, hakykatyň iki şaýadyň güwäligi esasynda berkarar edilýändigini kesgitleýän pygamberlik düzgünine esaslanýar. Habaryň içindäki Babylyň ýykylmagynyň iki esse gaýtalanmagy, Mukaddes Kitapda giçki ýagyn diýip tanadylýan pygamberlik usulyny aňladýar. Giçki ýagyn bolan şol mukaddes usul, dürli pygamberlik ugurlaryny “setir üstüne setir” getirip birleşdirmekden ybaratdyr. Pygamberligi öwrenýän talyp tarapyndan ulanylanda, bu usul giçki ýagynyň “habaryny” berkarar edýär. Mukaddes usulyň ulanylmagy arkaly berkarar edilen giçki ýagyn habary, şondan soň ikinji perişdäniň we Ýarygije Gykylygynyň birleşdirilen pygamberlik taryhlarynda yglan edilýär. Bu, birinji perişdäniň hereketiniň taryhynda-da şeýle bolupdy, we bu gün hem, üçünji perişdäniň hereketiniň taryhynda şeýle bolmagynda galýar.

Danyýl kitabyň dördünji we başınjy bablary, taryhyň şol bir ugry görkezýär; bu ugur dördünji bapda Nebukadnesar arkaly şekillendirilen Wawilonyň ýokarlanşyny we başlangyjyny, soňra bolsa başınjy bapda Belşasar arkaly şekillendirilen Wawilonyň ýykylşyny we soňuny öz içine alýar. Olar bilelikde bir pygamberlik ugruny emele getirýärler. Şol iki bap tarapyndan emele getirilen pygamberlik ugry, soňky ýagşyň habaryny berkitmek üçin, Danyýlyň birinji bapdan üçünji bapa çenli bolan bablarynyň üstüne goýulmalydyr.

Iki bap, Nebukadnesaryň ýykylşyny we gaýtadan ýokary galşyny, hem-de Belşaçaryň ýykylşyny we ýok edilşini görkezýär; şonuň üçin hem olar setiriň başynda we ahyrynda Wawilonyň ýykylşyny beýan edýär. Bu iki bap tarapyndan döredilen pygamberlik setiri, Wawilonyň ýykylmagy, ýokary galmagy, soňra bolsa ýene-de ýykylmagy esasynda gurluşandyr. Diňe şol hakykatyň özi bu iki babyň ikinji perişdäniň habaryny aňladýandygyny görkezýär. Bu iki bap Ylham on üçünji bapdaky ýer haýwanynyň taryhyny aňladýar, we şol taryhyň içinde ikinji perişdäniň habary bilen Gijäniň ýarysyndaky Gykyş iki gezek yglan edilýär.

Şonuň üçin, Danyýeliň dördünji we başınjy bablaryna seredip başlamazdan öň, biz soňky ýagmyr bolan mukaddes usulyýeti kesgitleäris; soňra bolsa şol usulyýeti ulanmak bilen, soňky ýagmyryň habaryny kesgitleäris.

Birinji we ikinji perişdäniň taryhynyň ähmiýetli bir ýol görkezijisi William Milleriň pygamberlik düşündirişiniň düzgünlerinde beýan edilen usulyýet boldy. Şol düzgünler erkekler tarapyndan Gijeki Gykylygyň habaryny anyklamak üçin ulanyldy, we şol habar şol taryh üçin giçki ýagmyr

habarydy. Üçünji perişdäniň taryhynyň ähmiýetli bir ýol görkezijisi “Pygamberlik Açarlary” diýlip görkezilen usulyýetdir. Şol düzgünler, häzirki taryhymyzda Gijeki Gykylygyň habaryny anyklamak üçin William Milleriň düzgünleri bilen bilelikde ulanylmalydyr, we häzir şol düzgünler arkaly berkidilýän habar ahyrky günleriň giçki ýagmyr habarydyr. Milleriň düzgünleri ýer haýwanynyň pygamberlik taryhynda irki ýagmyry aňladýar, we şol düzgünler “Pygamberlik Açarlary” bilen utgaşdyrylanda, ýer haýwanynyň pygamberlik taryhynda giçki ýagmyry aňladýar.

Soňky ýagyn — habary ýüze çykarmak üçin ulanylýan usuldyr. Käbirleri aldawa düşýärler, sebäbi olar tejribäni emele getirýän habary ilki gözlemän, soňky ýagyn tejribesini gözleýärler.

Hristiançylygyň Pentikostal ybadathanalary şol aldawyn aýdyň mysalydyr. Şol bir hili nädogry ugur, soňky ýagyn habaryny gözleýän, emma soňky ýagyn habaryny kesgitleýän we berkidýän usulyýeti gözlemekden ýüz öwürýänler üçin hem elýeterlidir. Dogry usulyýet bolmasa, dogry habary kesgitlep bolmaz. Dogry habar bolmasa, dogry tejribe mümkin däldir.

Mukaddes Kitabyň bu hakykatynyň ähmiýeti köplük tarapyndan ykrar edilmeýär, çünki olar Mukaddes Kitaby öwrenmegiň bir dogry ýolunyň bardygyny we ony öwrenmegiň köp nädogry ýollarynyň bardygyny hiç wagt göz önüne getirmändirler. Mukaddes Kitaby öwrenmegiň nädogry usuly, ýagny in köp saýlanyp alynýan usul, beýleki adamlaryň Mukaddes Kitabyň nämäni öwredýändigini baradaky pikirlerine bil baglamakdyr. Bu mesele adamlaryň arasynda şeýle bir giň ýaýrandyr welin, her bir ybadathana sürüsiniň bu ýalňyş duýulýan mätäçligini kanagatlandyrmak üçin bir ulgamy döredýär. Şol ýalan mätäçlik bolsa, Mukaddes Kitaba düşünmegiň ruhy bilermenleri hökmünde tanalýan we taýýarlyksyz sürüni düşünjesini dogry ugrukdyrjak diýlip hasap edilýän ýolbaşçylaryň ulgamyny döretmek ýaly ýalan iş emele getirýär. Mukaddes Kitap ybadathananyň gurluşy üçin örän tertipli bir ulgamy hakykatdan-da görkezýär; oňa ýaşulular, pygamberler we mugallymlar girýär. Emma Mukaddes Kitap haýsynyň hakykatdygyny ýa-da hakykat däldigini, şondan soňra bolsa haýsynyň bidgatçydygyny ýa-da bidgatçy däldigini kesgitlemek üçin bellenen ýolbaşçylar ulgamyny döredýän ybadathana guramasynyň bozulmagyny hiç haçan goldamaýar.

Özüni Hudaýa makbul edip görkezmek üçin yhlas et; hakykat sözünü dogry bölüp, utanmaga zerurlygy bolmadyk bir işi bol. 2 Timoteos 2:15.

Ybadathana ýolbaşçy öwüt bermeli, käýmeli, öwretmeli we ýalan taglymatlardan hem-de şol ýalan taglymatlary öňe sürýänlerden goramaly, emma biziň her birimiz hem “özümizi Hudaýyň önünde makullanan edip görkezmek” üçin, “hakykat sözünü dogry bölüp” “öwrenmelidiris.” Muny berjaý etmek bilen, hakykat sözünü dogry bölmegiň dogry usuly hökmünde Mukaddes Kitabyň görkezýän usulyýetini bilmelidiris. Işaya kitaby bu meseleleri soňky ýagmyryň çäginde öňe sürýär, şonuň üçin hem biz başlangyjy şol ýerden ederis.

Şol günde Reb agyr, beýik we güýçli gylyjy bilen deşiji ýylan bolan lewiatany, ýagny egri-bugry ýylan bolan lewiatany jezalandyran; deňizdeki aždahany hem öldürer. Şol günde onuň hakynda şeýle aýdyň: Gyzyň çakyrly bir üzümçilik. Men, Reb, ony goraýaryn; her pursat ony suwararyn; oňa zeper ýetmez ýaly, ony gije-gündiz goraryn. Mende gazap ýokdur; söweşde maňa garşy tikenler bilen çarşaklary kim goýup biler? Men olaryň içinden geçerdim, olary bilelikde ýakardym. Ýa-da goý, meniň güýjümden yapyşsyn, meniň bilen ýaraşyk etsin;

hawa, meniň bilen ýaraşyk etsin. Ol Ýakupdan gelenleri kök salar ýaly eder; Ysraýyl gülleýär, pyntyklap açýar we dünýäniň ýüzüni miwe bilen doldurýar. Ol özüni uranlary urşy ýaly, ony-da urdumy? Ýa-da onuň tarapyndan öldürilenleriň gyrylyşy ýaly, ol hem öldürüldimi? Sen ony ölçege bilen, ol ösüp çykanda, höküm edip jezalandyrarsyň; gündogar ýeliniň gününde Ol öz gazaply ýelini saklar. Şonuň üçin Ýakubyň günäsi şu arkaly arassalanar; onuň günäsini aýyrmagyň bütin miwesi şu bolar: ol gurbanlyk sypasynyň ähli daşlaryny döwülip ownadylan hek daşlary ýaly edeninde, buthanalar bilen şekiller dik durmaz. Emma gala bilen berkitlen şäher haraba bolar, ýaşayyş mekany taşlanar we çöl ýaly terk ediler; ol ýerde göle otlar, ol ýerde ýatar we onuň şahalaryny iýip gutarar. Onuň şahalary guranda, olar döwölüp aýrylar; aýallar gelip olary oda ýakarlار; çünki bu düşüňjesiz halkdyr; şonuň üçin olary ýaradan Ol olara rehim etmez, olary şekillendiren hem olara merhemet görkezmez. Şol günde şeýle bolar: Reb derýanyň akabasından Müsüriň jülgesine çenli döwer-daýrar, siz bolsa, eý Ysraýyl ogullary, birin-birin ýygnalarsyňyz. Şol günde şeýle bolar: beýik surnaý çalnar, Assiriýa ýurdunda heläk bolmaga taýýar bolanlar hem, Müsür ýurdundaky sürgün edilenler hem gelip, Iýerusalimdäki mukaddes dagda Rebbe sežde ederler. Işaya 27:1–13.

Öňki makalalarda biz Hudaýyň beýleki çagalaryny Wawilondan çykмага çagyrmak üçin ýokary galdyrylýan “nyşan” barada gaýtalap durduk. Işaya kitabyň ýigrimi ýedinji babynyň soňky aýaty, “uly surna çalnar, we Assiriýa ýurdunda heläk bolmaga taýýar bolanlar gelerler” diýmek bilen, şol nyşanyň işine ýüzlenýär. Assiriýa ahyrky günlerde Wawilonyň nyşanydyr, we şol aýatda Wawilondan çykman baradaky duýduryş habaryny eşidýänler gelip, pygamberlik taýdan “Iýerusalimdäki mukaddes dagda” ýerleşdirilen ýüz kyrk dört mün hökmünde görkezilenler bilen bilelikde ybadat edýärler.

Aýatda şeýle diýilýär: «şol günde şeýle bolar». «Şol gün»—Ylham kitabyň on sekizinji babyndaky ikinji ses Hudaýyň başga çagalaryny Wawilondan daşary çagyryan gün—tutuş babyň ýagdaýydyr. Ylham kitabyň on sekizinji babyndaky ikinji ses, Tir zynaçysy ýatlananda, Ýekşenbe kanuny wagtynda gygyryp çagyryar.

Men gökden başga bir sesi eşitdim; ol şeýle diýýärdi: “Ondan çykyň, eý Meniň halkym, onuň günälerine şarik bolman we onuň belalaryndan paý almaň. Çünki onuň günäleri göge çenli ýetdi, Hudaý bolsa onuň etmişlerini ýatlady.” Ylham 18:4, 5.

Işaya pygamberiň ýigrimi ýedinji baby, babyň soňunda-da aýdylýan şol gününü görkezmek bilen başlanýar; ol ýerde şeýle diýilýär: «Şol günde Reb Özünüň gazaply, beýik we güýçli gylyjy bilen deşiji ýylan bolan Lewýatany, egri-bugry ýylan bolan Lewýatany jezalandyrr; deňizde bolan aždahany hem öldürer.»

Ýekşenbe kanunynda Hudaýyň ýerine ýetiriji, oç alyjy hökümi aagondaryň patyşalyklarynyň — aagondaryň (Birleşen Milletler Guramasy), haýwanyň (papalyk) we ýalan pygamberiň (Amerikanyň Birleşen Ştatlary) — üstüne düşüp başlanýar. Ýekşenbe kanunynda ýalan pygamber Mukaddes Kitap pygamberliginiň altynjy patyşalygy hökmünde agdarylýar, we milli imansyzlyk milli heläkçilige getirýär. Ýekşenbe kanuny Hudaýyň ýerine ýetiriji hökümleriniň aagondaryň, ýagny Şeýtanyň (we onuň ýer ýüzündäki patyşalygy aagondar hökmünde görkezilýän), haýwanyň we ýalan pygamberiň üstüne düşüp başlamagydyr. Bu Ýekşenbe kanunynda başlanýan,

tapgyrłaýyn jezadyr. Işaýa kitabyň ýigrimi ýedinji babyň başy hem soňy hem Ýekşenbe kanunydyr, we bu bap Ýekşenbe kanunyna alyp barýan hem-de ondan soň gelýän taryh bilen gönüden-göni baglanyşykly anyk meseleleri beýan edýär.

Biz ýigrimi ýedinji baby gözden geçirýäris, çünki ol ýigrimi sekizinji we ýigrimi dokuzynjy baplar üçin pygamberlik ýagdaýyny kesgitleýär. Şol baplarda biz soňky ýagşyň usul hökmünde kesgitlemesini taparys; bu bolsa bize Danyýel kitabyndaky dördinji we başinji baplary birinji bapdan üçünji baba çenli baplaryň üstüne goýmagyň ähmiýetine düşünmäge mümkinçilik berer. Işaýa pygamberiň ýigrimi ýedinji baby aždahanyň patyşalygynyň yzygiderli jezalandyrylyşynyň başlangyjyny görkezenden soň, ol şol döwürde Hudaýyň halkyna “oňa aýdym aýdyň” diýip buýrulandygyny ýazýar. Kime aýdym aýdyň?

Kime aýdym aýdylmalydygynyň jogaby aýdymyň adynda bar, çünki olar «Rebbiň goraýan gyzyň şeraplyk üzüm bagy» barada aýdym aýtmalydyrlar. Üzüm bagynyň hekaýasy Hudaýyň halkynyň hekaýasydyr, we ol ilkinji gezek Işaýa tarapyndan başinji bapda agzalýar.

Indi men söýgüli Sevgilim hakda, Onuň üzümçiligi barada, Öz söýgülim üçin aýdym aýdaryn. Meniň söýgüli Sevgilimiň örän hasylly depede bir üzümçiligi bardy: Ony germäp çykdy, daşlaryny arassalady, ony iň saýlama üzüm nahallary bilen ekdi, onuň ortasynda bir diň gurdy, içinde-de üzüm sykylýan çukur ýasady; ol ondan üzüm berer diýip garaşdy, emma ol ýabany üzüm çykardy. Indi bolsa, eý, Iýerusalmiň ýaşaýjylary we Ýahudanyň adamlary, haýys edýäriň, meniň bilen meniň üzümçiligimiň arasynda höküm ediň. Meniň üzümçiligim üçin meniň etmedik ýene näme edilip bilnerdi? Näme üçin men onuň üzüm bermegine garaşanymda, ol ýabany üzüm çykardy? Indi geliň, men size üzümçiligime näme etjekdigimi aýdaryn: onuň germewini aýraryn, ol iýlip ýok ediler; diwaryny ýykararyn, ol depelenip taşlanar: Men ony weýran ederin; ol çapylmaz-da, bejerilmez-de; emma onda tikenler we ýandaklar öser: bulutlara-da onuň üstüne ýagys ýagdyrmazlygy buýuraryn. Çünki Hökmürowan Rebbiň üzümçiligi Ysraýyl öýüdir, Ýahudanyň adamlary bolsa Onuň göwnünden turýan nahalydyr; Ol adalata garaşdy, emma ine, zulum; dogrulyga garaşdy, emma ine, nalalar. Işaýa 5:1–5.

Ýekşenbe kanunynyň krizisiniň taryhynda, Hudaýyň halky üzümçiligiň aýdysyny Hudaýyň halkyna aýtmalydyr, çünki aýdy şeýle diýýär: “Indi bolsa, eý Iýerusalmiň ýaşaýjylary we Ýahudanyň adamlary, haýys edýäriň, meniň bilen üzümçiligimiň arasynda höküm ediň.” Üzümçiligiň aýdysy öňki äht halkynyň gyra goýulýandygyny görkezýän aýdy bolup, şol bir wagtda Hudaýyň, Petrusyň: “öňler halk däl ediňiz, emma indi Hudaýyň halkysyňyz” diýýänlerine äht baglaýandygyny görkezýär. Bu aýdy üzümçilige hiç hili ýagysyň ýagmandygyny görkezýär, şeýlelikde şol döwürde gelýän we şol döwürde diňe özi ýagys getirip bilýän Ylýasyň işini hem görkezýär. Aýdynyň äht halkynyň gyra goýulmagy barada bolandygyny bilýäris, çünki üzümçiligiň aýdysy Mesih tarapyndan gadymy Ysraýyla, gadymy Ysraýylyň gyra goýulýan döwründe, Hudaýyň şol bir wagtda ruhy Ysraýyl bilen äht baglaýan döwründe aýdylýardy.

Ýene bir timsaly diňläň: bir öý eýesi bolupdyr; ol üzüm bagyny oturdypdyr, onuň daşyna germew çekipdir, içinde şerap sykylýan çukur gazypdyr, diň gurupdyr, soňra ony bagbanlara kärendesine berip, uzak ýurda gidipdir. Miwäniň wagty golaýlaşanda, onuň hasylyny almak

üçin gullaryny şol bagbanlaryň ýanyna iberipdir. Emma bagbanlar onuň gullaryny tutup, birini urupdyrlar, beýlekisini öldüripdirler, ýene birini daşlapdyrlar. Ol ýene ilkinji iberenlerinden hem köp başga gullary iberipdir; olar hem olara şonuň ýaly edipdirler. Ahyrynda bolsa: «Ogluma hormat goýarlar» diýip, olaryň ýanyna öz ogluny iberipdir. Emma bagbanlar ogly görenlerinde, öz aralarynda: «Bu mirasdüşer; geliň, ony öldüreläň-de, mirasyny özüme geçireliň» diýipdirler. Şeýlelikde, ony tutup, üzüm bagynyň daşyna taşlap, öldüripdirler. Indi üzüm bagynyň eýesi gelende, şol bagbanlara näme eder? Olar Oňa diýýärler: «Ol şol zalym adamlary elhenç heläk eder-de, üzüm bagyny hasylyny öz wagtynda berjek başga bagbanlara kärendesine berer». Isa olara diýýär: «Siz Mukaddes Ýazgylarda hiç wagt okaňyzmy: “Gurluşykçylar tarapyndan ret edilen daş, burçuň baş daşy boldy; bu Reb tarapyndan boldy, biziň gözümize ajaýyp görünýär”? Şonuň üçin size diýýärim: Hudaýyň Patyşalygy sizden alnyp, onuň miwesini getirýän bir halka berler. Kim bu daşyň üstüne ýykylsa, döwler; emma bu daş kimiň üstüne gaçsa, ony kül-owran eder». Baş ruhanylar bilen fariseýler Onuň timsallaryny eşidip, Onuň olar barada aýdýandygyna düşündiler. Matta 21:33–45.

Isa gadymy Ysraýyla Hudaýyň üzümçiliginiň aýdymyny aýdanda, olar habaryň mantygyna we güýjüne şeýle bir çekilipdi welin, Isa jedelçi ýehudylardan üzümçiligiň hojaýyny Ogluny öldürenlere näme etjekdigini soranda, olar: «Ol şol ýaman adamlary rehimsiz ýok eder we üzümçiligini başga daýhanlara tabşyrar; olar bolsa öz möwsümlerinde onuň miwelerini bererler» diýmek bilen, dogry jogaby bermän bilmediler.

Soňra Isa, ret edilen daş hakda aýdanda, aýdymy derrew ýene bir aýat bilen dowam etdirdi we şeýle diýmek bilen olaryň jogabyny jemleýji bent bilen baglady: “Şonuň üçin size aýdýaryn: Hudaýyň Patyşalygy sizden alnyp, onuň miwesini getirýän bir halka berler. Kim bu daşa ýykylsa, döwler; emma bu daş kimiň üstüne düşse, ony kül-owran eder.” “Ony kül-owran eder” diýen söz, Işaya ýigrimi ýedidäki “gurbanlyk sypasynyň ähli daşlarynyň owranan hek daşlary ýaly ediljekdigini, buthana agaçlarynyň we şekilleriň dik durmajakdygyny” ýaňlandyrýar. Bularyň ikisi hem Ýoşiýanyň amala aşyran galkynyş işine salgylanmadyr; Ýoşiýa soňky günlerde “ýedi wagty” täzededen açýanlary alamatlandyrýardy, bu bolsa ony gymmatly saýmakdan yüz öwrenleri ezyňan päsgelçilik daşy bolýar.

Ýekşenbe kanunynyň gününde, Işaya pygamberiň ýigrimi ýedinji babynda görkezilişi ýaly, “öňler halk däl bolanlar” Rebbiň gyzyly şeraply üzüm bagynyň aýdymyny aýtmaly bolarlar. Bu makalalar köplenç birinji we ikinji habar bolmazdan, üçünji habaryň ýokdugyny kesgitledi. Ýekşenbe kanuny üçünji habardyr, we Ýekşenbe kanunynyň günü birinji hem-de ikinji habarlaryň taryhyny öz içine alýar. Işayanyň ýigrimi ýedinji babynda, Ýekşenbe kanuny Danyýel pygamberiň birinji babynda görkezilen döwri, soňra bolsa Danyýeliň birinji babyndan üçünji baby aralygynda ýene-de görkezilen döwri kesgitleýär. Pygamberlik taýdan, ýigrimi ýedinji bapdaky Ýekşenbe kanunynyň günü 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabrynyň taryhyny, ýagny birinji habaryň güýje girizilip, ýakyn wagtda geljek Ýekşenbe kanunyna çenli dowam eden döwri kesgitleýär.

Halas edilenleriň, Rim jelepçesi öz aýdymyny aýdyp başlamagynyň önüsyndasynda yglan etmeli bolan aýdymy baradaky garamagymyzy indiki makalada dowam etdireris.

Men seretdim, ine, Sion dagynda bir Guzujoyk durdy, Onuň ýanynda bolsa ýüz kyrk dört mün adam bardy; olaryň maňlaýlarynda Onuň Atasynyň ady ýazylgydy. Men gökden köp suwlaryň sesine meňzeş, beýik gümmürdiniň sesine meňzeş bir ses eşitdim; eşiden sesim arfaçylylaryň arfalaryny çalyan sesleri ýalydy. Olar tagtyň önünde, dört janly-jandaryň we ýaşulularyň önünde täze aýdym kimin bir aýdym aýdýardylar; ýer ýüzünden satyn alnyp gutarylan şol ýüz kyrk dört müňden başga hiç kim ol aýdymy öwrenip bilmeýärdi. Bular aýallar bilen özlerini hapalamadyklar, çünki olar päkdirler. Bular Guzujoygyň nirä gitse, onuň yzyna düşýänlerdir. Bular adamlaryň arasyndan Hudaýa we Guzujoyga ilkinji hasyl hökmünde satyn alnyp gutarylanlardyr. Olaryň agzyndan hiç bir hile tapylmady, çünki olar Hudaýyň tagtynyň önünde kemçiliksizdirler. Ylham 14:1–5.